

Andere controle en zonder PE-examens beter af?

Als bij elkaar gelegd wordt wat er de afgelopen tijd geschreven is over PE-examens en de rol en positie van de AFM, valt op dat weinigen gelukkig lijken met hoe het nu geregeld is. Het is geen nee tegen permanente educatie, het is nee tegen de status van de examens. En de roep om de "Orde van Adviseurs" met een eigen tuchtsysteem, die ook in commentaren op Amweb doorklinkt, lijkt actueler dan ooit.

De gilden

In de middeleeuwen was het zo gek nog niet met het gildensysteem. De beroepsstandaard werd hoog gehouden door het gilde. In een gilde werd kennis en ervaring uitgewisseld. Nieuwe gildeleden werden opgeleid in het vak. Op Wikipedia staat het bondig samengevat: " Na een gedegen opleiding kon een leerling erkend worden als vakman met de titel "gezel" en uiteindelijk de titel "meester" verkrijgen na het doen van de gilde- of meesterproef. Het gilde behartigde de belangen van de gildeleden, en beschermde hen. Vaak had een gilde het alleenrecht op het uitoefenen van het vak, wat leidde tot de zekerheid van kwaliteit van het werk ."

Wat is het werk van de financieel adviseur anders dan het creëren van een goed, degelijk en betrouwbaar advies voor de klant?

Controle van binnen uit zonder verval van diploma

Advocaten, accountants, notarissen en artsen kennen een zelfregulerend systeem van kwaliteitscontrole. Beroepsgenoten nemen elkaar de maat. Noch advocaten, noch accountants, noch notarissen, noch artsen hoeven ieder jaar opnieuw examens te doen om hun bevoegdheid te houden. De ambachtslieden onder het gildensysteem hoefden dat ook niet.

De concurrentie, gevoed door mond op mond reclame en berichten via de sociale media, maakt dat financieel adviseurs bij de les moeten blijven. Dat doen zij ook. Via het werk zelf, via de vakpers en via bijscholing. Zij zoeken op wat zij niet weten, zij verdiepen zich in de nieuwste ontwikkelingen en overleggen/sparren met de aanbieders van producten om blijvend goede kwaliteit te leveren. Het klantgericht werken en de casusspecifieke omstandigheden maken dat juist het werk van de financieel adviseur zich in kwaliteit niet laat meten door het juist beantwoorden van hypothetische casusposities. Immers, al zijn die casusposities aan de praktijk ontleend, het gaat bij financiële dienstverlening niet om een standaardoplossing. De toegevoegde waarde van de financieel adviseur is de afstemming op de individuele situatie.

Dat vraagt, na het behalen van het diploma, primair gewoon om werkervaring en heeft met steeds opnieuw afleggen van examens weinig van doen.

Bij mogelijke fouten lijkt controle door de beroepsgroep de meest voor de hand liggende vorm van correctie. Onverminderd dat, net zoals bij artsen, accountants, advocaten en notarissen, daarnaast het civiele recht en het strafrecht een rol kunnen spelen.

De AFM treedt buiten haar boekje

De financieel adviseur heeft een AFM-vergunning nodig. Dat is een vorm van preventieve controle. Daarnaast moet de AFM als waakhond fungeren. Via een meld- en kliksysteem komt de AFM misstanden op het spoor en dan kan zij ingrijpen. De heer Gerritsen van de AFM omschreef dit op Amweb (3 juni 2015) als volgt: *"Ons toezicht bestaat uit zowel formele als informele toezichtinstrumenten. Een boete is een formeel instrument en informele instrumenten zijn bijvoorbeeld normoverdragende gesprekken en beïnvloeding via andere stakeholders. Wij zullen zeker niet overal achteraan jagen om een boete te kunnen geven als het op een andere manier beter, efficiënter en effectiever kan. Een boete is namelijk een arbeidsintensief instrument."*

In een ander gremium bracht diezelfde heer Gerritsen naar voren dat de AFM aan prioritering doet en daarbij haar eigen agenda heeft. De AFM bepaalt zelf wat zij schadelijk vindt. De AFM noemt dat probleemgestuurd toezicht aan de hand van open normen.

Daarmee voert de AFM een beleid dat haar als toezichthouder niet past: het beleid van willekeur. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) kent weliswaar het verbod van willekeur, maar de AFM laat zich daar als Zbo (zelfstandig bestuursorgaan) weinig aan gelegen liggen. Daarnaast heeft de AFM een rol aan zich getrokken die haar eveneens niet past.

Ik citeer uit het blog van de heer Gerritsen: *“Wij stimuleren ondernemerschap graag. Voor adviseurs die een goed oog hebben voor de juiste doelgroepen, bedieningsconcepten en verdienmodellen en die het klantbelang daarin een prominente plek weten te geven, moet er wel een goede toekomst zijn.”*

Het is niet aan de AFM om ondernemerschap te stimuleren, net zo min als het aan de AFM is om een oordeel te geven welke financieel adviseurs een goed oog hebben voor dienstverlening en daar haar toezichtinstrumenten naar willekeur op in te zetten.

Risico's van de verplichte PE-examens

Een goede financieel adviseur heeft de focus op vakkundige en integere dienstverlening. De marktwerking zorgt ervoor dat hij –uit zichzelf- aan permanente bijscholing doet en zijn kennis up to date houdt voor zijn doelgroep. Een stimulerende/controlerende rol zou voor een “Orde van Adviseurs” weggelegd kunnen zijn.

Het verval van diploma's en het steeds opnieuw examen moeten doen zorgt ervoor dat de focus verlegd wordt naar vragen oefenen en punten scoren in plaats van verdieping zoeken en speuren naar de beste oplossingen voor concrete situaties.

De weerzin tegen steeds opnieuw examen moeten doen kan er ook toe leiden dat de vergunning doelbewust wordt prijsgegeven. Er zijn zeer ervaren, goede en integere dienstverleners die zonder vergunning en zonder doorlopend examens afleggen een goede boterham kunnen verdienen.

Integriteit valt niet te examineren. Maar dat kwartje moet nog vallen.